

Обмін та розповсюдження екологічної інформації

Звіт про зрілість країни: Україна

Резюме

Червень 2020

**Підготовлено PricewaterhouseCoopers за контрактом
з Європейським екологічним агентством**

Юридичне повідомлення

Цей звіт було створено PricewaterhouseCoopers згідно договору про надання послуг ЄЕЗ № 3437 / R0-ENIE / EEA.57335 і не обов'язково відображає офіційні думки Європейської Комісії та інших установ Європейського Союзу. Ні Європейське екологічне агентство, ні будь-яка особа чи компанія, що діє від імені Агентства, не несуть відповідальності за використання інформації, що міститься у цьому звіті.

Цей звіт був підготовлений PricewaterhouseCoopers в рамках проекту з розробки дорожньої карти та визначення можливих та практичних засобів інтеграції екологічної інформації у національні процеси електронного врядування / відкриті дані та платформи. Підготовка звіту здійснювалась в рамках проекту ENI SEIS II East 2016-2020. Звіт був складений у 2018 році та оновлювався протягом 2019 року, включаючи огляд у березні 2019 року після першої регіональної зустрічі в Києві та другий огляд після круглого столу в листопаді 2019 року. Звіт було розглянуто державними органами влади в Україні у січні 2020 року.

Цей звіт містить інформацію, отриману з різних загальнодоступних джерел, описаних у звіті більш докладно, і не має на меті бути всебічним аналізом доступної екологічної інформації, відкритих даних та електронного врядування у країні, а є сукупністю основних елементів формування національного екологічного інформаційного ландшафту.

Резюме

Методологія, застосована при підготовці цього звіту, оснований на звіті Європейського Союзу про стан роботи з відкритими даними в Європі. Були здійснені певні коригування з урахуванням специфіки країн Східного партнерства та фокусу на екологічну інформацію.

Звіт був підготовлений та актуалізований у період 2018-2020 рр. у межах проекту «Впровадження загальних принципів і методів роботи Спільної системи екологічної інформації в країнах Східного партнерства (ENI SEIS II East)», який фінансує Європейський Союз і реалізує ЄЕА. На національному рівні участь у підготовці звіту була забезпечена за рахунок широкого діалогу та консультацій із низкою інституцій в Україні, зокрема, органів захисту довкілля та статистики. Крім того, залучалися експерти за різними напрямками державної політики, включаючи ІТ та електронне урядування, які брали участь у національних і регіональних заходах. Ці заходи дозволили обмінятися думками про майбутнє електронного урядування та відкритих даних у сфері охорони довкілля в Україні. У цьому документі представлено огляд національної концепції електронного урядування та оцінку стану відкритих даних і поширення екологічної інформації в Україні. Аналіз включав наступне:

- аналіз принципів політики для визначення стратегічних напрямків та наявних інструментів поширення екологічної інформації з використанням відкритих даних та рішень електронного уряду;
- аналіз правової бази для визначення вимог, пов'язаних з електронним урядом, відкритими даними та поширенням екологічних даних та інформації;
- оцінку ІТ-рішень для визначення наявних технічних ресурсів та сфер, в яких у майбутньому потрібні покращення.

За результатами зазначених вище процедур у цьому документі пропонується дорожня карта, яка включає шляхи розвитку структур електронного уряду та відкритих даних, які мають величезне значення для підтримки екологічної та інших сфер. Дорожня карта передбачена як документ, що постійно актуалізується протягом усього процесу впровадження, та виступає орієнтиром для оцінки прогресу на різних етапах розвитку.

Електронний уряд

Україна прийняла декілька правових актів з метою зміцнення своєї законодавчої бази, яка регулює електронний уряд. У 2018 році було прийнято документ «Цифровий порядок денний України», в якому встановлено основні цілі до 2020 року. Його основні компоненти ґрунтуються на Цифровій стратегії ЄС та Стратегії єдиного цифрового ринку ЄС і включають: інфраструктуру інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), цифрові навички, електронний ринок, цифрове урядування, інновації та науково-дослідні розробки, довіру та кібербезпеку, а також переваги від ІКТ для суспільства та економіки. Оскільки стратегічні задачі планувалися

на період до 2020 року, існує нагальна потреба в оцінці прогресу, досягнутого у сфері електронного урядування, а також прийнятті плану дій для реалізації після 2021 року на основі наявних задач.

Україна може отримати істотні переваги від формалізації структури взаємодії з регулюванням обов'язків, процедур та стандартів обміну даними на національному рівні. При цьому певні механізми обміну даними вже впроваджені та використовуються в органах державної влади. Так, у 2019 році Україна розробила та впровадила систему обміну даними «Трембіта» для державних електронних інформаційних ресурсів. Система дозволяє здійснювати обмін даними між державними інформаційними системами.

Відкриті дані

В останні роки Україна розробила низьку законодавчих актів, що регулюють суспільний доступ до інформації та відкритих даних. При цьому законодавство, що регулює процедури підготовки, актуалізації, контролю якості та поширення відкритих даних, ще не розроблене.

На Порталі відкритих даних України наявні близько 30 000 масивів даних, що виводить Україну на провідну позицію серед країн Європейського інституту сусідства та дозволяє їй увійти до десятки провідних країн Європи за цим показником¹. Дані з Порталу відкритих даних автоматично збираються Європейським порталом даних. Проте, для забезпечення цінності даних, які підлягають подальшому використанню, якість масивів відкритих даних потребує подальшого покращення. Крім цього, лише 40 процентів масивів даних доступні у машиночитаному форматі.

В Україні ініціативи у сфері відкритих даних також підтримують громадські організації (ГО), наприклад, Портал відкритих даних був розроблений у результаті тісного співробітництва ГО «SocialBoost» та Уряду України.

Обмін та поширення екологічної інформації

Законодавство України з охорони довкілля складається з понад 300 актів, що охоплюють сферу захисту навколишнього середовища та управління природними ресурсами. При цьому нормативна база в цілому недостатньо узгоджена та скоординована.

Інституційна структура достатньо часто змінювалася, а відповідальність за державну політику у сфері навколишнього середовища передавалася від одного органу до іншого. Зміни, заплановані на найближче майбутнє в урядовій організаційній структурі у сфері навколишнього середовища, являють собою одночасно і виклик, і можливість більш коректного розподілу та уточнення обов'язків у сфері управління екологічними даними та їх поширення.

¹ <https://www.europeandataportal.eu/data/datasets>

Україна розробила низку порталів з управління екологічною інформацією. Наразі розробляється амбітний портал «Відкрите довкілля». Цей портал має стати національною автоматизованою інформаційно-аналітичною системою у сфері захисту довкілля, раціонального використання та захисту природних ресурсів. Крім того, також є плани щодо забезпечення єдиної та відкритої точки доступу до екологічної інформації в Україні.

Запропоновані рекомендації

За результатами аналізу поточної ситуації запропонована дорожня карта окреслює ключові напрямки майбутнього розвитку у сфері електронного урядування, відкритих даних та поширення екологічної інформації, а також передбачає конкретні заходи з удосконалення. Крім того, для забезпечення реалізації дорожньої карти додатково наведено низку прикладів і практичних рекомендацій, які у зведеній формі представлені у звіті «Передова практика в області відкритих даних та електронного урядування з метою сприяння обміну та поширенню екологічної інформації».

Успіх та швидке просування країни у цій складній сфері значною мірою залишаються залежними від визначення чітких пріоритетів, спільної роботи багатопрофільних робочих груп та регулярного моніторингу прогресу. Крім цього, після досягнення прогресу в одній або декількох запропонованих для розгляду сферах, необхідно буде внести до дорожньої карти коригування та доповнення, які забезпечать її актуальність та фокус на ключові пріоритети країни.

Рекомендовані для України заходи у контексті дорожньої карти об'єднані у такі категорії: заходи в області політики та правові та технічні заходи. Зокрема, ці заходи охоплюють такі питання:

- Заходи в області політики передбачають, крім іншого, актуалізацію цифрового порядку денного України та політики у сфері відкритих даних, а також відповідні практичні заходи зі збирання, актуалізації, забезпечення/контролю якості та поширення відкритих даних.
- Правові заходи передбачають, крім іншого, чітке визначення обов'язків державних органів у сфері управління екологічними даними та їх поширення. Крім того, передбачається необхідність розробки конкретних нормативно-правових актів щодо сумісності та опису метаданих з метою забезпечення їх сумісності з міжнародними стандартами;
- Технічні заходи передбачають розробку інтегрованої інформаційної системи та єдиної точки доступу до екологічної інформації, доопрацювання ліцензійних умов, підготовку опису метаданих та покращення багатомовного аспекту порталів та сайтів у сфері довкілля.

Усі заходи мають розглядатися як такі, що значною мірою взаємодіють та є взаємозалежними один від одного, при цьому необхідний ретельний моніторинг впливу їх поступової реалізації, оскільки він може призвести до системних змін на всіх етапах ланцюгу даних та інформації.

У контексті цих заходів необхідне створення багатопрофільної робочої групи з метою організації та нагляду за реалізацією наведених вище заходів.

Однією з важливих рекомендацій для України є покращення якості даних. На практиці цю рекомендацію може бути реалізовано за рахунок відповідних дій, викладених у дорожній карті, резюме яких наведено нижче:

- Заходи в області політики передбачають, у першу чергу, впровадження процедур і практичних засобів для забезпечення контролю якості даних на організаційному та національному рівнях.
- Правові заходи можуть полягати у регулюванні організаційних обов'язків та сфер відповідальності установ стосовно якості даних;
- Технічні заходи можуть полягати у розробці програмних рішень для покращення якості даних.

Цей звіт описує поточний стан електронного урядування, відкритих даних, управління та поширення екологічних даних в Україні. Враховуючи стрімкий розвиток у цій сфері та визнання її пріоритетним напрямком державної політики на найближче майбутнє, рекомендується регулярна актуалізація та аналіз ситуації.

